

Kültür ve Faydaları

Kültür, yaşama ve benlik algısına; gelişimin temeline katkı sunar. İnsanın düşünsel başarısı dilin ve kültürün gelişimine; dilin ve kültürün başarısı da, insana ve topluma bağlıdır. Bu ikisi yekdiğerini tamamlamakta ve var etmektedir. Sosyolojik manada kültürün ürünü olan insan, aynı zamanda kültürün taşıyıcısı, yaşatıcısı ve geliştiricisi konumundadır.

Bu yolda, insanın kendini tanınması ve geliştirmesi için felsefeyi; temel varoluşsal hakikati ve toplumsal gerçekliği anlaması için de öz kültürüyle birlikte evrensel kültürü iyi bilmesi iyi kavraması gerekir. Kültür olmadan varoluşsal hakikatin ve toplumsal gerçekliğin önemsedığı temel kavramların ve değerlerin anlaşılması zordur. Bu durum, sosyolojik araştırmanın doğasını oluşturur. Çünkü kültür, hayatımıza anlam, düşüncemize yön, terbiye ölçülerimize ilke ve ahlâk katar. Kültürel bilinç, zihinsel bariyerleri de yıkar. Duvarlar yerine köprüler kurar. Kibrin ve gösterişin gıdasıyla beslenmez. Tevazuu ve sadeliğin terbiyesiyle büyür. İşte bu nedenledir ki *kültürsüz* sözü, görgüsüz ve hatta bazen ahlâksız anlamına gelir. Psiko-sosyal çalışmalara göre, insanlaşmanın yolu, insanın kendisini ve başkasını anlamakla kurulur. Mana ve düşünce dünyasına saygı duymakla gelişir. Medeniyetin taşıyıcı sütunu kültür olmadan; söz konusu saygının var olması ve gelişmesi mümkün değildir. Burada *kültür / mardutho*¹ **ܡܪܘܬܘܗ** ve *karakter eğitimi / tulmodo d-yasro* / **ܡܪܘܬܘܗ** **ܡܪܘܬܘܗ** insanlaşmayı sağlayan manevî yaşamın temel gücünü oluşturur. Çünkü bu iki kavramın tematik derinliği insanın ahlâki ve düşünsel yaşamında çok önemli işlevlere sahiptir. Dolayısıyla bu kavramların anlam dünyasındaki

---

¹ Kültür / *mardutho* **ܡܪܘܬܘܗ** kavramı, Süryanicede *eğitmek, bilgilenmek, yürümek, gitmek, seyahat etmek, akışta olmak, disipline etmek, edep vermek, terbiye etmek, efendi etmek, rehberlik etmek* gibi anlamlara gelen *rdo* / **ܪܕܘܐ** fiilinden türetilmiştir. Bu da gösteriyor ki, ahlâki normlara ve insani donanımlara bağlı kalarak yaşam yolunda yürümek, ilerlemek ve gelişmek için kültür hayati öneme haizdir.

aşınması kültürde de insanlaşmada da, zayıflığa ve bir tür erozyona neden olmaktadır. Bu ise sadece bir konuda değil, her konuda zayıflık anlamına gelir. **Kültürü, karakter eğitimini ve karakter dönüşümünü önemsemiyorsak, yalnız ruhumuzu değil, bedenimizi, hayatımızın anlamını da ihmal ediyoruz demektir.** Bireysel ve toplumsal yaşamda bu başat bilgiden ve bakıştan yoksun olmak, ahlâki açıdan insanlaşmayı zorlaştırır. İçsel devrimlerini yap(a)mayanlar, kültürel benliğini geliştire(meyenler, bu sıkıntılı süreci anlamlandırmada ve aşmada zorluk çekerler. Hayata dair varoluşsal özgün hakikatin anlaşılması için gereken kültürel ve felsefi bakışın alt yapısını oluşturamazlar. Bu da çıkış ve çözüm yolunu zorlaştırır. ***Bu nedenle diline ve kültürüne sahip çıkamamış toplumlar tıpkı kökleri kuruyan ağaç gibi esen her rüzgâr karşısında devrilmeye mahkûm olurlar.***

Bütünsel yaklaşıma ve holistik bakışa sahip olunmadan sosyal açıdan çok şey ifade eden kültür gibi hayatî bir kavramın manevî önemini anlamak, elbette ki kolay değildir. Zira kültür, dalları göğe doğru uzanan, her daim yeşil kalabilen, dört mevsimde de meyve veren bir ağaç gibidir. Kökleri derinde olan sağlam bir kültürün gölgesi ise hem dinlendirici hem de rahatlatıcıdır. Ancak ışığı engelleyen dalları zaman zaman budanmalıdır, böylelikle ağaç daha fazla ışık alır, dalları daha da gürlenir, meyveleri daha fazla olgunlaşır ve daha lezzetli olur. Bilindiği üzere, seyreltme yapılan ormanlarda, ışığın bolca vurduğu ağaç gövdeleri ve dalları daha güçlü hâle gelir. Bu durum tecrübeyle kanıtlanmıştır. İşte tıpkı böylesi bir tecrübeyle sabittir ki; kültür ağacından faydalanmak da, eski alışkanlıkların ve ezbere dayalı düşüncelerin budanmasına; kalıp yargılarının ve yerleşik algılarının dönüşmesine bağlıdır. Herhangi bir insan veya topluluğun, olduğu yerde kalarak kültür denilen ağaçtan faydalanması mümkün değildir. **Sabırsızlık, aşırı öfke, kör edici tutku, güç arayışı, güç tutkusu, bencillik, kıskançlık, dışlama, inat, kibir, kin, gurur, iftira, sömürü, istismar, aşırı güven, gösteriş, açgözlülük, isyankârlık, sahtekârlık,**

karalama, rekabet, intikam hırsı, çekememezlik, nefret vs... insanın ve toplumun ışığını engelleyen dallarıdır ve budanmaları hayatî önem taşır. Işığın gerek manası gerekse önündeki engeller kişiden kişiye farklılık gösterir. Dolayısıyla kişinin sağlıklı gelişmesini sağlayacak bir yaşam için bu farklılıkların da anlaşılması zorunludur. Hayatımıza nelerin ışık verdiğini çok iyi öğrenmeliyiz. O ışığın ruhumuza ulaşmasını ve güçlenmesini engelleyen her ne varsa onu iyi budamalıyız. Budamalıyız ki, hayatımız güzelleşsin. Bunun için öncelikle fark etmemiz, yavaşlamamız, durmamız, sakinleşmemiz, yüzleşmemiz ve şimdiye kadar yaptıklarımızın kısmen aksini yapmamız gerekir. Ama bunu kültürün ruhu ve sevgisiyle yapmaya gayret etmeliyiz. Çünkü kültür, her şeyden daha fazla iki dünyamızı da zengin kılabilen bir unsurdur. Ancak bunu fark etmek ve fark etmenin bilinciyle davranmak ayırdır. Fark etmenin bilinci, olumsuz duygu ve düşüncelere saplanarak takılmamayı gerektirir. Bu nedenle kültür yolunda sorumlu ve vefalı davranan insanın ruhu dingin kalır. Zekâsı, sefası, sedası da güzelleşir.

Kültür cansız bir nesne gibi değildir. Canlı bir olgudur. Ona can ve hayat verecek olanlar merhametli farkındalık ve sorumluluk sahibi insanlardır. Dolayısıyla kültürün canlılığı ve kuşatıcılığı kültürel farkındalıkla doğru orantılıdır. **Canlanması ve hayat bulması kültür taşıyıcıların kararıyla değil, onu kucaklayan ve kucaklayacak olan toplumsal kesimlerin ve bireylerin iradesi, kararı, kişiliği, kapasitesi, ufku, iç dünyası, sorumluluk anlayışı, hayali ve niyetiyle mümkündür.** Kültür bazen, sosyo-politik bilince ve anlama kapasitesine göre algılanmakta, bazen *istendiği* gibi yorumlanmakta ve değerlendirilmektedir. Bu tarz bir algılama ve yorumlama kültürün taşıdığı değerlerin amacından ziyade neye nasıl yaklaşıldığıyla ve neyin nasıl anlaşıldığıyla ilintilidir. Ancak bilinmelidir ki, kendini bilen ve kültürel farkındalığı yüksek hiçbir samimi insan (veya grup), kültürü istediği şekilde anlama ve yorumlama gafletine düşmez. Buna yeltenmez. Aksine kültürdeki

temel ve nihai amacın ne olduğunu yakalama gayreti içerisinde olur. Kültürü oluşturan arka plandaki geliştirici düşünsel vitaminlerden tıpkı bir gıda kaynağı gibi beslenmeyi dikkate alır. Çünkü öteden beri kültür, insanların ve toplumların dönüşmesinde etkili bir g gibi işlev görmektedir. Bu nedenle kültürel nitelik taşıyan edebi eserler güncelliğini yitirmeyen özelliklere sahiptir.

Yusuf Beđtař

Süryani Kültürü ve İçsel Dönüřüm Kitabı, Sayfa 41-46